

Värmemarknadspolicy

Antagen av Svensk Fjärrvärme AB:s styrelse 2009-10-09

Fjärrvärme och fjärrkyla har en nyckelroll i framtidens hållbara energisystem

Fjärrvärme och fjärrkyla har stor potential att bidra till en fortsatt omställning och effektivisering av svensk energiförsörjning – till gagn för klimat och miljö. Fjärrvärme och fjärrkyla kan flexibelt utnyttja många olika typer av förnybar energi. Genom att ta tillvara energiflöden som annars hade gått förlorade skapar fjärrvärme och fjärrkyla ett effektivt och resurssnålt energisystem. Fjärrvärme och fjärrkyla bidrar också, genom sin lokala förankring, till energisäkerhet och till utveckling av det lokala näringslivet.

Fjärrvärmeföretag förenar affärsmässighet med samhällsansvar

Fjärrvärmeverksamhet i Sverige ska enligt lag drivas på affärsmässiga grunder. Konkurrenssituationen säkerställs genom att kunden är fri att välja det uppvärmningsalternativ som uppfyller de krav kunden ställer.

Svensk fjärrvärme har historiskt sett alltid haft ett konkurrenstryck från alternativ. Initialt var det oljan som var alternativet men på senare år har värmepumpar och pellets pannor tagit över den rollen.

Konkurrens från alternativ har lett till att fjärrvärmerna har letat efter billigare och bättre sätt att producera och leverera fjärrvärme. För att behålla och vinna marknadsandelar måste fjärrvärmeföretag erhålla kundernas förtroende och erbjuda långsiktigt konkurrenskraftiga priser.

Affärsmässighet inom fjärrvärmesektorn rymmer ett samhällsansvar - ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Lönsamhet ska förenas med en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Fjärrvärmeföretagens agerande har betydelse för en lång rad intressenter, lokalt och nationellt. Företagens starka bundenhet till enskilda orter skapar ett ömsesidigt beroende till lokalsamhälle, leverantörer och kunder.

Den infrastruktur som fjärrvärmeföretagen har byggt upp ska förvaltas och utvecklas långsiktigt. Infrastrukturen är av stor betydelse för miljö, energiförsörjning och näringsliv. Fjärrvärmeföretag ska bidra till en hållbar energiförsörjning som effektivt utnyttjar tillgänglig primärenergi i samhället – som överskottsvärme från avfallsförbränning, kraftvärme och industriell spillvärme. Företagen ska främja kundens möjligheter att energieffektivisera och möta efterfrågan på nya produkter och tjänster.

Fjärrvärmeföretag har genom sin ofta dominerande ställning på lokala marknader ett särskilt ansvar för konkurrenssituationen. Fjärrvärmeföretag ska bidra till en väl fungerande lokal värmemarknad, präglad av transparens och en stark ställning för kunden.

Affärsmässiga företag kan möta ett starkt omvandlingstryck

Ett varmare klimat och omfattande insatser för energieffektivisering minskar idag efterfrågan på värme, vilket är en stor utmaning för fjärrvärmebranschen som har höga fasta kostnader.

Samtidigt skärps kraven på fjärrvärmeföretag att vara effektiva och klimatneutrala. Det klimatpolitiska målet i Sverige är en fossilfri uppvärmningssektor år 2020. Också övriga miljökrav skärps, till exempel ifråga om hållbara biobränslen.

På värmemarknaden har fjärrvärmens fortsatt konkurrens från alternativa uppvärmningskällor, som värmepumpar och moderna pellets pannor. Samtidigt växer efterfrågan på nya produkter, som fjärrkyla, liksom nya, kombinerade och flexibla energilösningar.

Det starka omvandlingstrycket innebär att fjärrvärmeföretagen måste hitta nya uthålliga affärsmodeller. Det är nödvändigt att möta framtidens utmaningar med effektivisering och förnyelse.

Svensk Fjärrvärme anser att det är angeläget att värna dagens modell för fjärrvärmeverksamhet, med affärsmässighet och konkurrens som grund. Affärsmässiga och konkurrensutsatta fjärrvärmeföretag har bäst förutsättningar att genom effektivisering och nya affärsmodeller möta det omvandlingstryck, som den svenska fjärrvärmebranschen idag är utsatt för. I internationella jämförelser framstår svensk fjärrvärme som innovativ, effektiv och förändringsbenägen.

Kundens ställning måste stärkas eftersom fjärrvärmeföretagen ofta är dominerande.

Fjärrvärmens är konkurrensutsatt, men konkurrensen på värmemarknaden begränsas av att byten av värmesystem är förknippade med byteskostnader som kan hämma rörligheten. Sådana hinder för rörlighet – eller ”inlåsnings effekter” – kan finnas antingen kunden byter från fjärrvärme till något annat värmealternativ eller tvärtom.

För fjärrvärme kan inlåsnings ibland vara större än för andra alternativ, eftersom vissa fastigheter, till exempel en del flerbostadshus i centralt tätorter, kan sakna praktiskt fungerande alternativ till fjärrvärme. Dock kan även kunder i sådana fastigheter dra nytta av att fjärrvärmeföretagen konkurrerar med andra

alternativ i städernas ytterområden, där kunder har reella alternativ. Likvärdiga kunder ska nämligen ges lika villkor, när fjärrvärme har en dominerande ställning på marknaden.

Sammantaget innebär begränsningar i konkurrensen på värmemarknaden att särskilda åtgärder krävs för att säkerställa en stark ställning för fjärrvärmekunder i relation till deras fjärrvärmeföretag. Åtgärder i detta syfte har redan genomförts - dels av fjärrvärmebranschen i form av självreglering, dels av lagstiftaren i form av en särskild lagstiftning, Fjärrvärmelagen (2008).

Reko Fjärrvärme

Varje fjärrvärmeleverantör med dominerande ställning måste följa vad som är att anse som god affärssed vid varje tillfälle. Reko fjärrvärme är branschens sätt att konkretisera vad som är god affärssed. Reko Fjärrvärme, som etablerades år 2005, syftar till att stärka och trygga kundernas ställning och att utveckla relationerna mellan leverantörer och kunder med fokus på öppenhet, jämförbarhet och förtroende.

Reko är ett levande system som utvecklas över tid. Anledningen till det är att Reko vid varje tillfälle ska svara mot kundernas och marknadens krav. Efter införandet av Fjärrvärmelagen fortsätter arbetet med Reko Fjärrvärme på en högre ambitionsnivå än tidigare.

Fjärrvärmelagen och utredning om tredjepartstillträde

Svensk Fjärrvärme välkomnar Fjärrvärmelagen med dess skärpta krav på bl. a. information och transparens. Möjligheterna till förhandling och till medling i Fjärrvärmenämnden är också värdefulla. Dock finns ännu brister i regelverken.

Svensk Fjärrvärme anser att Fjärrvärmenämnden bör kompletteras med en partssammansatt instans för prisprövning av fjärrvärme. Prisprövning erbjuder en möjlighet att skapa ett långsiktigt förtroende för fjärrvärmens prissättning.

Förslag har framförts om att införa tredjepartstillträde till fjärrvärmenäten (TPA). Svensk Fjärrvärme anser att det är angeläget att modeller för TPA blir föremål för utredning.